

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/3, p. 155-166

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11122>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 15.11.2016

✓ Accepted/Kabul: 14.03.2016

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. İlhan EROĞLU - Yrd. Doç. Dr. Emrah KOPARAN

This article was checked by iThenticate.

MAVİ EKONOMİ VE MAVİ BÜYÜME

Mustafa Necati ÇOBAN* - Üzeyir ÖLMEZ**

ÖZET

2008 yılında bankacılık tabanlı ve ABD üslû ortaya çıkan ekonomik kriz, uluslar arası piyasaları ve ekonomileri olumsuz manada etkilemiş, politika atayıcılarını çözüm arayışlarına itmiştir. Kriz sonrası durgunluğa yönelik çözüm arayışları ile beraber kıt kaynakların bilinçsizce tüketimi neticesinde meydana gelen ekolojik krizlerin varlığı dünya üzerindeki biyolojik çeşitliliği ve aynı zamanda dünya üzerinde yaşayan insanların hayatlarını idame ettirebilme olasılığını da tehdit eder hale gelmiştir. Bu ekolojik krizlerle mücadele edebilme adına ve dünyanın dörtte üçünü kapsayan ve hayati öneme sahip olan deniz ve okyanusların sürdürülebilirliğinin sağlanması adına ortaya konulan mavi ekonomi kavramı ile beraber deniz ve okyanus ekosistemlerinin korunması, deniz ve okyanuslardaki biyolojik çeşitliliğin muhafaza altına alınması, deniz ve okyanuslardaki su kalitesinin kontrol altına alınarak sürdürülebilir deniz ve okyanusların gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Yine bunlarla beraber deniz ve okyanuslardan elde edilecek olan gıda ve enerjilerin güvenli ve temiz olması hususunda mavi ekonomi modeli önemlidir. Deniz ve okyanuslar taşıdığı yenilenebilir enerji potansiyeli ile oldukça önem taşımaktadır. Çalışmada mavi ekonomi kavramı açıklanacak, mavi ekonomik dönüşümün sağlanması ve mavi büyümenin gerçekleştirilmesiyle beraber elde edilecek kazanımlar belirtilecektir. Çalışmada mavi ekonomi teorik boyutuyla ele alınacak, konu ile alakalı olarak kavramsal boyutta tartışma yapılacaktır. Çalışma, yeni bir kavram olan mavi ekonomi modelini kavramsal boyutlarıyla açıklamayı ve deniz ve okyanusların sürdürülebilir hale getirilmesinin neden önemli olduğunu açıklamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mavi Ekonomi, Mavi Büyüme, Yeşil Ekonomi, Sürdürülebilir Büyüme, Sürdürülebilir Kalkınma

* Arş. Gör. Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, El-mek: necati.coban@gop.edu.tr

** Öğrt. Gör. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO, El-mek: uzeyir.olmez@gop.edu.tr

THE BLUE ECONOMY AND THE BLUE GROWTH

ABSTRACT

The banking and USA based financial crisis in 2008 affected international markets and economies negatively and forced policy makers to find solutions against it. The existence of ecological crisis which occurred as a result of the solution seeking for the recession after the crisis and unconscious consumption of scarce sources have become threatening to the biological diversity on the planet and also to the chance of surviving for the people living in it. With the term of blue economy, which suggests fighting against these ecological crisis and to ensure the continuum of the seas and oceans that cover the one-third of the earth and have vital importance, it's aimed to ensure the protection of sea and ocean ecosystems, the protection of the biological diversity in them and obtaining sustainable seas and oceans by getting their water quality under control. At the same time, gathering clean food and energy from sea and oceans is also significant for the blue economy model. Sea and oceans have also great importance regarding their potential for renewable energy. In this study the term of blue economy will be explained, and the gains that could be achieved with the implementation of blue economy and the actualization of the blue growth will be stated. It will be also emphasized how significant the sustainability of sea and oceans for societies and economies. The study aims to clarify the blue economy model with its conceptual dimensions and to explain why turning them into a sustainable state is vital.

STRUCTURED ABSTRACT

In the wake of the global crisis that broke out in 2008 and the economic stagnation affecting international markets, the search for a solution to this recession has been made in the world. Along with these searches, the uncertainty associated with the sustainability of scarce resources caused by unconscious consumption activities has led the economies to the economics of the economy, which considers the environment and rejects resource waste.

With the term of blue economy, which suggests fighting against these ecological crisis and to ensure the continuum of the seas and oceans that cover the one-third of the earth and have vital importance, it's aimed to ensure the protection of sea and ocean ecosystems, the protection of the biological diversity in them and obtaining sustainable seas and oceans by getting their water quality under control. At the same time, gathering clean food and energy from sea and oceans is also significant for the blue economy model.

It is very important to realize the blue economic transformation in order to establish the blue economy model in the economies. However, blue growth can be achieved by carrying out the blue economic transformation. There are a certain number of blue growth steps in order to realize the blue economic transformation literally. In the study, these three stages of blue growth stages are explained and the activities in the

Turkish Studies

blue growth stages are mentioned. It is stated that underdeveloped, developing and developed countries take place in the blue growth stages. Programs and projects revealed by the ability to realize blue growth are mentioned and blue growth opportunities are discussed. It was mentioned by the European Union about the steps taken in relation to the blue economy.

The blue economy model aimed at achieving sustainable growth in seas and marine sectors promises that new employment areas will be created and significant growth rates will be achieved by achieving blue economic transformation. With the blue economy model, long-term sustainable professions can be created and contribute to sustainable growth rates.

Based on sustainability of biodiversity and sustainability of marine and oceans' ecosystems set forth in the framework of sustainable development, the blue economic approach considers about four quarters of the importance for the world with water. The continuation of ecological equilibrium is a vital element of ecological equilibrium of the oceans and oceans, both in terms of food demand, energy storage and also intermediation in commercial activities.

Resource conservation will be avoided with the economic transformation of blue, marine ecosystems and biodiversity in the seas will be protected. Green harbors will be built, food security will be ensured, hygienic conditions of the sea and oceans will be protected and blue employment areas will be created. With the blue economy, environmental pollution and greenhouse gas pollution will be reduced so that the habitats of the living will increase and the biodiversity will be protected. The blue economy will increase the water quality.

With the renewable energy from the sea and the ocean, safe and clean energy will be obtained, especially developing country economies will not be dependent on the outside in the energy context. With the blue economy, countries will achieve significant growth rates and the blue sectors and the economies will provide significant employment as a result of the establishment of the blue economy.

The sustainability of the marine and oceans, which are very important for the continuation of ecosystems and biodiversity on Earth, is only possible by establishing the blue economic transformation. With the establishment of a blue economic transformation, the sustainability of the sea and oceans will be ensured, the food and energy security will be established, the amount of food and energy supplied from the sea and the ocean will be increased, ensured and guaranteed. Biodiversity in the sea and ocean will be preserved, water quality will be improved and pollution in the sea and oceans will be prevented

In this study the term of blue economy will be explained, and the gains that could be achieved with the implementation of blue economy and the actualization of the blue growth will be stated. It will be also emphasized how significant the sustainability of sea and oceans for societies and economies. The study aims to clarify the blue economy model with its conceptual dimensions and to explain why turning them into a sustainable state is vital.

With the study, blue economy and attempted to eliminate deficiency in domestic literature together. The study is important for relevant policy-makers to take the necessary precautions related to the sustainability of the oceans and the oceans, and the related qualitative and quantitative work to be carried out in the work has been tried to provide benefits in the conceptual context. Policy makers must lift threats to the sustainability of the oceans and the oceans and put policies in line with the blue economy and green economy models.

Keywords: Blue Economy, Blue Growth, Blue Economic Transformation, Sustainable Development, Sustainable Growth

1. Giriş

Küresel ekonomik krizin dünyanın hemen hemen her ülkesini etkilemesi, ülkeleri bu krizi atlatmak veya etkilerini hafifletmek amacı ile yeni çözüm yolları aramaya, yeni politikalar üretme yoluna itmiştir.

Ekolojik krizler ve kaynakların etkin kullanımı sorunu ülkeleri küresel ölçekte sorunlara çözüm üretme arayışına itmiş ve çözüm arayışları neticesinde yeşil ekonomi, yeşil yeni düzen, mavi ekonomi gibi argümanlar ortaya atılmıştır.

İlk defa Birleşmiş Milletler Kalkınma Konferansı tarafından kamuoyuna sunulan sürdürülebilir kalkınma kavramı, yeşil ekonomi ve yenilenebilir enerji kaynakları gibi doğa ile uyumlu, çevreye saygılı ve doğanın sunduğu kaynakların bilinçli bir şekilde tüketimini öngören politikaları desteklemektedir.

Sürdürülebilirlik, hali hazırda kıt olan kaynakların tüketiminin bilinçli bir şekilde yapılmasının sağlanarak bu kaynakların ömrünün uzatılması veya kıt kaynaklara alternatif kaynakların araştırılması hususunda tartışılan ve dikkate alınması gereken bir unsurdur. Sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için doğaya zarar verilmemesi ve kaynakların bilinçli bir şekilde tüketiminin gerçekleştirilebilmesi önemlidir.

Tüketim gerçekleştirilirken çevreye zarar verilmemesini öngören, çevresel sürdürülebilirliği temel şart koyan, ekolojik dengenin devamı için kaynakların bilinçli kullanımını öngören yeşil ekonomi kavramı özetle ekonomik ve çevresel risklerin önüne geçmeyi amaçlamaktadır.

Karbondioksit salınımının azaltılması, çevreye verilen zararın minimuma indirgenmesi, sahip olunan enerji ve kaynakların verimliliğinin artırılması ve biyolojik çeşitliliğin devamının sağlanması ve tüm bunlara yönelik kamu-özel sektör yatırımlarının gerçekleştirilmesi ve bu yatırımlar sayesinde istihdam ve büyümenin yerine getirilmesi yeşil ekonominin temel konularındandır (UNEP, 2011, s. 16).

Yeşil ekonomi ile çevrenin korunması ve doğal kaynakların devamlılığının sağlanabilmesi için özel mali teşvikler, yerel girişimler ve uluslar arası ortak çözüm arayışları önemlidir. Çünkü kaynakların sürdürülebilirliği küresel bir sorundur.

Yeşil ekonomi gibi doğayı koruyarak sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi hususuna hizmet eden bir diğer kavram olan mavi ekonomi de denizlerdeki ve okyanuslardaki bugün ve gelecekteki bir takım problemlere dikkat çekmektedir. Buna göre insanların bilinçsizce ve aşırı avlanması, sanayi atıkları sonucu denizlerin kirlenmesi ve neticesinde biyolojik çeşitliliğin azalması denizlerin ekosistemlerini olumsuz etkilemekte, doğal yaşama sekte vurmakta ve denizlerden elde edilen doğal kaynakların azalmasına yol açmaktadır.

Okyanus ve denizlerin sürdürülebilir kalkınmadaki rolünü ve okyanus ve denizlerdeki kaynakların sürdürülebilirliğinin önemini belirtme adına ortaya atılan mavi ekonomi kavramına ülkelerin ulusal strateji ve politikalarında son zamanlarda çokça rastlandığı görülmektedir. Ekonomi yönetimi, denizlerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının ekonomik büyüme üzerinde olumlu etkiler doğuracağını vurgulamakta ve denizlerden elde edilen kaynakların sürdürülebilir olmasının önemini planladıkları veya uyguladıkları proje, strateji ve politikalarla desteklemektedirler (The Economist Intelligence Unit, 2015, s. 5).

İnsanlar için tartışılmayacak derecede önem addeden denizler ve okyanuslar önemli bir gıda deposu olmalarının dışında istihdam alanları oluşturmaları açısından da dikkate alınmalıdır. Denizler makroekonomik göstergelere etki edebilmekte, etkin kullanımla beraber ekonomilerin büyümelerine katkı sağlayabilmektedir. Bu önemli hususların dışında denizlerden önemli mineraller çıkarılabilmekte ve bunlar enerji kaynakları olarak kullanılabilir (Small States Forum, 2012, s. 1).

İnsanların beslenme gibi önemli bir ihtiyacını karşılamalarına aracılık eden denizler, yine insanların bir diğer önemli ihtiyacı olan dinlenmelerini de sağlamaktadır. Deniz turizmi ile hanehalkları dinlenme ihtiyaçlarını karşılamakta, tatil ihtiyaçlarını gidermektedirler. Günden güne gelişen turizm sektörüne en büyük girdiyi deniz turizmi sağlamaktadır.

Bu çalışma 2008 Finans Krizi sonrası ekolojik risklerin ortadan kaldırılmasına ve sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik ortaya atılmış olan ve yeni bir kavram olan mavi ekonomi üzerine bir değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, çalışmada ilk önce mavi ekonomi kavramsal boyutu ile ele alınmaktadır. Daha sonra mavi ekonominin toplumlar için önemi, mavi ekonominin ilişkili olduğu sektörler, mavi ekonomik dönüşüm, mavi büyüme basamakları ve mavi büyümenin sağlayacağı olası fırsatlar açıklanacaktır. Son olarak, çalışmada ulaşılan çıkarımlar sonuç kısmında özetlenecektir.

2. Mavi Ekonomi Kavramına Genel Bir Bakış

2008'de ABD merkezli ortaya çıkan küresel kriz, entegre ekonomileri ve dolayısıyla tüm Dünya'yı etkilemiştir. Küresel İktisadi Kriz neticesinde piyasalarda görülen durgunluk ve geçmişten bugüne bilinçsiz tüketimin sonucu ortaya çıkan ekolojik riskler ülkeleri bu sorunlara yönelik çözüm arayışlarına itmiştir. Özellikle ekolojik riskler sürdürülebilirliğin devamı için önemli bir sorun teşkil etmektedir.

Sürdürülebilirliği ve ekosistemi tehdit eden unsurlar, çevresel atıklar, kaynakların bilinçsizce kullanımı ve çevreye verilen tahribat sonucu çevre ile koordineli bir biçimde kalkınma ve büyümeyi içeren kavramlar gündeme gelmiştir. Bu yeni arayışlar içerisinde temiz ekonomi, yeşil ekonomi ve mavi ekonomi dikkat çekmektedir (Demirtaş, 2012, s. 21).

Dünya yüzeyinin %72'sinin deniz ve okyanuslardan oluşması Dünya'yı mavi bir gezegene çevirmektedir. Karbondioksit salınımının üçte birinin denizler ve okyanuslar tarafından emilmesi, yine deniz ve okyanusların dünyanın oksijen ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılaması, ekolojik geri dönüşüme katkıda bulunması ve küresel iklim ve sıcaklık değerlerini düzenlemesi deniz ve okyanusların dünyanın devamı için ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Rogers, Sumaila, Hussain ve Baulcomb, 2014: 2).

Ekonominin denizler ve okyanuslarla var olan ilişkisi, çok önemli temellere dayanmaktadır. Hem önemli bir gıda ve enerji kaynağı olmasıyla, hem de küresel ve ticari ilişkilere aracılık etmesiyle denizler ekonomi bilimi içinde oldukça önemli bir yer teşkil etmektedir. (The Economist Intelligence Unit, 2015, s. 5).

İlk defa Birleşmiş Milletler tarafından 1987 yılında Brundtland raporunda dillendirilen sürdürülebilir kalkınma kavramı, yeşil ekonomi ve yenilenebilir enerji kaynakları gibi doğa ile uyumlu, çevreye saygılı ve doğanın sunduğu kaynakların bilinçli bir şekilde tüketimini öngören politikaları desteklemektedir (Gönel, 2002: 1).

Ekolojik risklerin dünyayı tehdit etmesiyle ortaya atılan mavi ekonomi kavramı, deniz ve okyanuslardaki biyolojik çeşitliliğin korunması, deniz ve okyanusların sağlıklı bir şekilde muhafaza edilerek kimyasal atıklarla tahrip edilmemesi, kirletilmemesi ve böylelikle etkin bir biçimde faydalanılması, deniz ürünlerinin sürdürülebilirliği, deniz taşımacılığının ve deniz turizminin sürdürülebilirliği gibi konuları temel almaktadır.

Mavi ekonomi ile deniz ve okyanuslardaki ekosistemin muhafaza edilmesi ve deniz ve okyanusların insan yararına olan sürdürülebilirliğinin devamının sağlanması amaçlanmaktadır.

Mavi ekonomi kavramı aynı zamanda denizel ar-ge çalışmalarını da kapsamaktadır. Kamu sektöründeki ilgili kuruluşların doğrudan kıyı ve denizler ile alakalı olan ulusal savunma, sahil güvenlik, deniz ve çevrelerinin korunması gibi faaliyet ve sorumlulukları da mavi ekonominin kapsamı alanı içerisine girmektedir (Ebarvia, 2016, s.1).

Mavi ekonomi, kaynakların üretim, kullanım ve imha sürecini esas almamaktadır. Tam aksine mavi ekonomi kaynakların geri dönüşümünü temel alan bir döngüsel iktisat kavramıdır. (WWF, 2015: 6).

Deniz ve okyanuslara kıyısı olan ülkeler ve dört tarafı denizlerle çevrili olan ada ülkeleri için mavi ekonomik dönüşüm önem arz etmektedir. Mavi ekonomik dönüşümün gerçekleştirilmesiyle deniz ve okyanusların sağlığı sürdürülebilir hale gelecek ve insanlar için yararlanılabilir niteliğini koruyacaktır.

Mavi ekonominin inşası ancak yeryüzünde sürdürülebilir bir ekonomik sistemin varlığı ile beraber gerçekleştirilebilir. Bu ekonomik sistemin varlığı içerisinde temiz enerji kaynakları olarak belirtilen yenilenebilir enerji kaynakları, üreten ve devr-i daimi sağlayan bir ekonomi için oldukça önemlidir.¹

Mavi ekonomi, dünya deniz ve okyanuslarının sürdürülebilirliğinin sağlanması, ekonomik büyümenin artması ve yoksulluğun azaltılması gibi makroekonomik nedenler açısından da önem taşımaktadır. Deniz ve okyanusların istihdam ve çıktı düzeyine sağladığı olağanüstü katkının devamı ve arttırılabilmesi için deniz ve okyanusların sürdürülebilirliğine yönelik eylem planları ve faaliyetler gerçekleştirilmelidir (Small States Forum, 2012, s. 1).

Deniz ve okyanusların ekosistemlerinin devamı için mercan resifleri hayati önem arz etmektedir. Dünya'nın okyanuslardaki akciğeri olarak nitelenen mercan resifleri, karbon döngüsünün sağlanabilmesi açısından önemlidir. Bunun yanı sıra çoğu deniz canlısının beslenmesini ve üremesini sağlayan resifler, dünya üzerindeki ekosistemin sürdürülebilirliği için hayati önem taşımaktadır (Riegl vd, 2009, s.136).

Mercan resiflerinin varlığının önünde küresel ısınma ve okyanuslardaki asit miktarının artması gibi iki önemli tehdit bulunmaktadır. Bu tehditlerle mücadele edebilme adına temiz enerji kaynaklarına yönelim sağlanmalı, mavi ekonomik dönüşüm gerçekleştirilmeli, Dünya üzerindeki yaşamın sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için en eski ve en zengin ekosistemlerden olan mercan resiflerini korumaya yönelik faaliyetler hızlı bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

¹ A Sustainable Blue Economy, Setting Course Towards a Sustainable Blue Economy in the Baltic Sea Region, http://wwf.panda.org/what_we_do/where_we_work/baltic/solution/blue_economy/

Mavi ekonominin konusu içerisinde deniz ve okyanuslardan elde edilen ürünler, deniz ve okyanuslardan taşımacılık alanı gibi faydalanılan hizmetler, kanalizasyon sistemleri, su hijyeni, su altyapı onarımı, mavi yakalı işlerin, istihdam alanlarının oluşturulması, sulak alanların korunması, kıyı yenileme çalışmaları, su rotalarının tespit ve tesisi, yağmur suyunun aktif ve verimli kullanımı için yağmur bahçeleri tesisi, gri su geri kazanım sistemlerinin inşası ve akıllı su sistemlerinin yayılması gibi eylem planları ve faaliyetler girmektedir (Austin, 2014, s. 15).

Mavi ekonomi çoğu sektör ile kesişim kümesi halinde ve çoğu sektöre önemli ölçüde girdi sağlamaktadır. Balıkçılık, petrol ve gaz da dahil olmak üzere deniz mineralleri, limanlar ve denizcilik, deniz turizmi, deniz biyoteknolojisi, derin deniz madenciliği, ulaşım ve lojistik gibi sektörler için mavi ekonominin önemli olduğu söylenebilir (RIS, 2015, s. 36).

Deniz ve okyanuslar çevresinde konuşlanan ekonomik aktiviteler ve bu aktivitelerin önümüzdeki yıllarda daha da artacağı düşüncesi bir takım tahminleri de beraberinde getirmiştir. 2030 yılına kadar her üç balıktan ikisinin balık çiftliklerinde yetiştirileceği, yine 2030 yılına kadar açık denizlerden elde edilmesi rüzgar kapasitesinin on kat artacağı ve son olarak ta deniz ticaretinin 2050 yılına kadar 4 misli artacağı beklenmektedir (The Economist Intelligence Unit, 2015, s. 9).

Mavi ekonomi kavramı, deniz ve okyanusların korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını, petrol ve önemli deniz minerallerinin teminini ve bunların biyozenginleştirilmesini, sürdürülebilir enerji üretimini ve deniz taşımacılığını kapsamakta ve amaçlamaktadır.²

3. Mavi Ekonomik Dönüşüm ve Mavi Büyüme

Yenilik yoluyla denizcilik ve ilgili sektörleri destekleyen, rekabet gücünü artırmayı planlayan mavi büyüme, daha rekabetçi ve bilgiye dayalı bir ekonomik yapıya geçmenin ön şartı olarak değerlendirilmektedir (European Commission, 2016, s. 3).

Mavi büyüme denizlerde ve denizle ilgili sektörlerde sürdürülebilir büyümenin gerçekleştirilmesini hedef alır. Bunların sürdürülebilirliğinin sağlanmasıyla yeni istihdam alanlarının oluşacağını ve önemli büyüme oranlarının yakalanacağını vaat etmektedir.

Mavi büyüme, uzun dönemde sürdürülebilir mesleklerin yaratılmasında ve sürdürülebilir büyüme oranlarının yakalanabilmesi için oldukça önem arz etmektedir.

Sürdürülebilir bir mavi ekonomik dönüşümün gerçekleştirilmesiyle beraber yoksullukla mücadelede, gelir dağılımında adaleti sağlamada, politik istikrarı yakalamada, gıda güvenliği sağlamada önemli adımlar atılacak ve bu atılacak adımlar mevcut ve gelecek nesillerin lehine olacaktır (WWF, 2015, s. 4).

Sürdürülebilir Mavi Ekonomik Dönüşümün sağlanmasıyla doğal bir sermaye olan deniz ekosistemleri korumaya alınacaktır. Ekosistem bütünlüğü garanti altına alınacak, biyolojik çeşitlilik ve verimlilik artırılabilecektir.³

3.1. Mavi Büyüme Basamakları

Mavi ekonomik büyüme belirli bir yaşam evresine sahiptir. Mavi büyüme aşamaları içerisinde en alt basamakta bulunan aktiviteler ekonomiler için daha az maliyetle gerçekleştirilebilmekte olan faaliyetlerdir. Kısa mesafeli deniz yolu taşımacılığı, kıyı ve yat turizmi, petrol ve doğalgaz ticareti ve kıyı koruma faaliyetleri denize kıyısı olan her ülkenin

² Blue Economy Concept Paper, <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2978BEconcept.pdf>

³Towards Partnerships and Collaboration on the Blue Economy, Mangroves for the Future, Investing in Coastal Systems, https://www.iucn.org/sites/dev/files/import/downloads/towards_partnerships_and_collaboration_on_the_blue_economy.pdf

gerçekleştirebileceği boyuttaki ekonomik faaliyetlerdir. Bu faaliyetler Grafik 1 üzerinde en sol kısımda yani mavi büyüme yaşam evresinin en alt kısmındadır.

Şekil 1: Mavi Büyüme Yaşam Evresi

Kaynak: ECORYS, (2012). Blue Growth Scenarios and Drivers for Sustainable Growth.

Mavi büyüme aşamalarından Şekil 1. de orta aşamada bulunan aktiviteler ise mavi ekonomik dönüşümün gerçekleşmekte olduğunu belirten ve günümüzde mavi ekonomik dönüşüm şartını tamamlamak için yeterli olan faaliyetlerdir. Bu iktisadi faaliyetler tabloda da görüldüğü üzere deniz ürünleri üretimi(balıkçılık faaliyetleri), kıyı rüzgarı üretimi, kruvaziyer turizmi ve liman şehirlerin tesisi ve denizcilik kontrol ve gözetim faaliyetleridir.

Mavi büyüme aşamalarının en üst tabakasında ise mavi biyoteknoloji, deniz kökenli yenilenebilir enerji üretimi ve derin deniz madenciliği bulunmaktadır. Bu iktisadi faaliyetler büyük miktarda maliyet içermektedir. Bu iktisadi faaliyetlere gelişmiş ekonomiler dışında dünya üzerinde rastlamak çok mümkün değildir. Gelişmiş ülkeler de bu teknoloji yoğun faaliyetleri yeni kullanmaya başlamışlardır.

Yaşam evresinin en ileri kısmında yer alan basamak içerisinde bulunan mavi biyoteknoloji, mercan resifleri başta olmak üzere çeşitli okyanus canlılarının korunmasını ve türlerinin devamını ele almaktadır (Akkaya ve Pazarlıoğlu, 2012, s. 24).

Mavi biyoteknolojiyle moleküler biyolojik teknikler deniz ve tatlı su organizmalarına uygulanmakta, böylelikle deniz yoluyla besinler elde edilebilmektedir. Bununla beraber mavi biyoteknoloji insan sağlığı için ilaç üretimi ile de yakından ilgilidir. Tedavisi güç hastalıklar için deniz ve tatlı su organizmaları araştırılmaktadır.

Mavi biyoteknolojinin eczacılık, tıp ve ilaç sektörü gibi alanlarla ilişkili olması, maliyet hakkında fikir vermektedir. Mavi ekonomik dönüşüm içerisinde mavi biyoteknoloji aşamasına erişmiş ekonomiler gelişmiş ekonomilerdir.

Mavi büyüme yaşam evresinin en ileri kademesinde bulunan bir diğer faaliyet deniz kökenli yenilenebilir enerji üretimidir. Dalga ve gel git enerjisini kapsayan deniz kökenli yenilenebilir enerji üretiminin gerçekleştirilebilmesi için oldukça maliyetli tesisler gerekmektedir.

Deniz Kökenli yenilenebilir enerji üretimi için gelgit enerjisi santralleri, denizüstü rüzgar türbinleri, deniz akıntı jeneratörleri ve dalga enerji santrallerinin tesisi önem arz etmektedir.

Mavi büyüme yaşam evresinin en ileri kademesinde yer alan bir diğer kavram da derin deniz mineralciliğidir. Denizden mineral ham madde kaynaklarının teminini esas alan derin deniz mineralciliğiyle ülkeler ihtiyaç duydukları hammadde ve mineral ihtiyacını karşılayabilmekte ve böylelikle bu hammadde ve mineralleri dışarıdan temin etmeye yönelik maliyetlerden feragat edebilmektedir. Esasında denizden altın, kalay, titanyum, zirkonyum, nadir toprak türleri ve ağır mineraller gibi mineral hammadde kaynakları çıkarılması yeni bir gelişme değildir fakat derin deniz madenciliği yeni bir girişimdir (Karapınar, 2015, s. 66).

Derin deniz madenciliği girişiminin gündeme gelmesiyle beraber bir takım tartışmalar da ortaya çıkmıştır. Derin deniz madenciliğiyle beraber denizlerde yaşayan bir takım canlıların zarar gördüğü belirtilmektedir. Denizlerden çıkarılan mineraller ayıklandıktan sonra denizlerde sediment bulanıklıkları meydana gelir. Sediment bulanıklıkları da suyun türbiditesini artırarak bölgede yaşayan canlıların beslenme sistemlerini tıkamaktadır. Bununla beraber suya ışığın girmesini engeller ve bölgedeki besin ağını olumsuz yönde etkiler.⁴

4. Mavi Büyüme Fırsatları

Mavi büyüme kavramı, özellikle deniz ve okyanuslara kıyısı olan ülke ekonomilerine olağanüstü ölçüde katkı sağlama potansiyeli bulunan önemli bir eylem planıdır. Yatırımların, istihdamın ve ekonomilerin dünya üzerindeki pazar paylarının artırılmasında mavi ekonomi kavramının büyük önemi bulunmaktadır.

Mavi Ekonomik büyüme esasen dünya üzerinde seyreden küresel ekonomik durgunluğa çözüm olması amacı ile ortaya atılmış deniz tabanlı bir çözüm stratejisidir. 2008 Küresel Krizi sonrası dünya ülkeleri krizden olumsuz bir biçimde etkilenmişlerdir. Bu bağlamda ekonomik resesyondan çıkış anlamında ülkeler denizlerdeki potansiyeli ortaya çıkarmaya yönelik önemli bir girişim olan mavi ekonomiye dikkat kesilmişlerdir. (ESPON, 2014, s.5).

Mavi Ekonomik Büyüme Avrupa Birliği tarafından 2020 Stratejisi olarak belirlenmiştir. Mavi büyüme Avrupa Denizcilik Politikası bağlamında bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Mavi ekonomik büyümenin sürdürülebilir büyüme oranlarının sağlanmasında ve yeni istihdam alanlarının ortaya çıkmasında etkili olacağı belirtilmektedir (ESPON, 2014, s. 5).

Avrupa'nın en büyük araştırma ve inovasyon programı olan Horizon 2020 stratejisi tahminlerine göre 2050'ye kadar küresel nüfus artışıyla beraber gıda talebinin %70'e kadar artacağı tahmin edilmektedir. Bu talep artışı ile beraber gıda güvenliğinin gelecek nesiller için önemli bir sorun teşkil edeceği öngörülmektedir. Bununla beraber talep artışının karşılanabilmesi için sucul tarıma önem verilmelidir. Dünya yüzeyinin %70'den fazlası su ile kaplı olmasına rağmen sucul tarım faaliyetleri halen ilkel yollarla gerçekleştirilmektedir. Mavi ekonomik dönüşümün gerçekleştirilmesiyle beraber ilkel üretim yolları terk edilecek, daha fazla üretim gerçekleştirilecektir (Borresen, T, 2013, s.217).

Mavi büyümeyle beraber denizcilik sektöründe çevre dostu teknolojiler üretim içerisinde kullanılacak ve gemiler için alternatif yakıtlar belirlenebilecektir (Norwegian Ministry of Trade,

⁴ Derin Deniz Madenciliği, <https://www.kalyeta.com/?pnum=306&pt=Derin+Deniz+Madencili%C4%9Fi>

Industry and Fisheries, 2015, s. 6). Deniz ve okyanuslar yolu ile temiz ve güvenli enerji elde edilebilecek, enerji kapsamında dışa bağımlılık azaltılacaktır.

Mavi ekonomik dönüşümün gerçekleştirilmesi ile ‘mavi işler’ adı verilen yeni meslek türleri türeyecektir. Bu da istihdamın artmasına ve böylelikle ülke ekonomilerinin büyümesine olanak sağlayacaktır(Beilin, Coclanis ve Gitterman, 2014, s.1).

Mavi ekonomik dönüşüm çerçevesinde alınan önlemlerle beraber deniz ve okyanusların hijyeni, ekosistemlerin sürdürülebilirliği güvence altına alınacaktır. Bunun sonucunda deniz kaynakları daha etkin kullanılabilir, gıda güvenliği tesis edilebilecek; denizcilik sektörü dışında tarım ve ormancılık gibi sektörlerde de sürdürülebilirliğin sağlanması yönünde fayda sağlanacaktır (Chesson, 2015, s. 1).

Balıkçılık faaliyetleri ve su ürünleri yetiştiriciliği mavi ekonomik büyüme içerisinde oldukça önem arz eden bir diğer konu maddesidir. Mavi ekonomik dönüşümün gerçekleştirilebilmesi ile balıkçılık faaliyetleri deniz ekosistemleri ile koordineli bir biçimde tesis edilerek balıkçılık faaliyetleri daha sağlıklı bir zemine oturtulacaktır. Böylelikle deniz ekosistemi korunacak, denizlerdeki biyoçeşitlilik zenginlik muhafaza edilecektir.

Sürdürülebilir balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, yeşil limanlar, yeşil gemiler ve ekoturizm faaliyetlerinin tesis edilmesi ile geleneksel denizel sektörlerden mavi sektörler geçiş hızlanacaktır (Ebarvia, 2016, s. 26).

Mavi ekonomi, okyanusların sürdürülebilirliği ile ekonomik kalkınmanın koordineli bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekliliğini öngörür. Eğer bu koordinasyon başarılı bir şekilde gerçekleştirilirse, düzgün planlanır ve yönetilirse özel sektör yatırımları artar ve bununla beraber ekosistem de olumlu etkilenir (The Economist Intelligence Unit, 2015, s. 11).

5. Sonuç

2008 Küresel krizi sonucu meydana gelen ve uluslar arası piyasaları etkileyen iktisadi durgunluk neticesinde dünya üzerinde bu durgunluğa çözüm bulunabilme bağlamında arayışlara girilmiştir. Bu arayışlarla beraber bilinçsiz tüketim faaliyetlerinin neden olduğu kıt kaynakların sürdürülebilirliği ile alakalı oluşan tedirginlik, ekonomileri çevreyi gözetemeyen, kaynak israfını reddeden ekonomi anlayışlarına yöneltmiştir.

Sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde ortaya konan deniz ve okyanusların ekosistemlerinin sürdürülebilirliği ve biyoçeşitliliğin devamlılığını temel alarak ortaya konan mavi ekonomi yaklaşımı, yaklaşık dörtte üçü su olan dünya için önem addetmektedir. Gerek ekolojik dengenin devamı, gerek gıda ihtiyacı, gerek enerji deposu ve gerekse de ticari faaliyetlere aracılık etmesi ile deniz ve okyanuslar ekolojik dengenin hayati unsurlarındandır.

Mavi ekonomik dönüşümün gerçekleştirilmesi ile beraber kaynak israfı önlenerek, deniz ekosistemleri ve denizlerdeki biyolojik çeşitlilik koruma altına alınacaktır. Yeşil limanlar inşa edilecek, gıda güvenliği sağlanacak, deniz ve okyanusların hijyenik durumu koruma altına alınacak ve mavi istihdam alanları oluşturulacaktır. Mavi ekonomi ile çevresel kirlilik ve sera gazı kirliliği düşürülecek, böylelikle canlıların yaşam alanları artacak ve biyoçeşitlilik koruma altına alınacaktır. Mavi ekonomi ile su kalitesi artacaktır.

Deniz ve okyanuslardan elde edilecek olan yenilenebilir enerji ile güvenli ve temiz enerji elde edilecek, özellikle gelişmekte olan ülke ekonomileri enerji bağlamında dışa bağımlı olmayacaklardır. Mavi ekonomi ile ülkeler önemli büyüme oranlarına ulaşabilecek, mavi ekonominin tesis edilmesi sonucu oluşan mavi sektörler ile ekonomiler önemli ölçüde istihdam sağlayacaklardır.

Dünya üzerindeki ekosistemlerin ve biyoçeşitliliğin devamı için oldukça önem taşıyan deniz ve okyanusların sürdürülebilirliği ancak mavi ekonomik dönüşümün tesis edilmesiyle mümkündür. Mavi ekonomik dönüşümün tesis edilmesi ile beraber deniz ve okyanusların sürdürülebilirliği sağlanacak, gıda ve enerji güvenliği tesis edilecek, deniz ve okyanuslardan temin edilmekte olan gıda ve enerji miktarı arttırılacak, sürdürülebilir hale gelecek ve garanti altına alınacaktır. Deniz ve okyanuslardaki biyolojik çeşitlilik korunacak, su kalitesi artacak ve deniz ve okyanuslardaki kirlilik önlenecektir.

Çalışma ile beraber mavi ekonomi ile yerli literatürde yer alan eksiklik giderilmeye çalışılmıştır. Çalışma, ilgili politika atayıcılarının deniz ve okyanusların sürdürülebilirliği ile alakalı gerekli önlemleri almaları için önem taşımakta, bundan sonra yapılacak olan ilgili nitel ve nicel çalışmalara kavramsal bağlamda fayda sağlamaya çalışılmıştır. Politika atayıcıları, deniz ve okyanusların sürdürülebilirliğine yönelik tehditleri ortadan kaldırmalı, mavi ekonomi ve yeşil ekonomi modelleri ile entegre politikalar ortaya koymalıdır.

KAYNAKÇA

- Akkaya, A. ve Pazarlıoğlu, N. (2012). 21. Yüzyılın Anahtar Teknolojisi: Beyaz Biyoteknoloji. Kırıkkale Üniversitesi Bilimde Gelişmeler Dergisi, Cilt:1, Sayı:1: 22-33.
- Austin, J. (2014). Growing Michigan's Blue Economy. Michigan Watersheet Summit, March 26, 2014.
- Beilin, H.L., Coclanis, P.A. ve Gitterman D.P (2014). Blue Jobs for North Carolina. Global Research Institute, November 2014
- Borresen, T. (2013). Blue Growth Opportunities in Sustainable Marine and Maritime Sectors. Journal of Aquatic Food Product Technology, ISSN: 1049-8850 (Print) 1547-0636 (Online) Journal homepage: <http://www.tandfonline.com/loi/wafp20>
- Chesson, B. (2015). Horizon 2020 and Blue Growth Opportunities. Innovate UK Technology Strategy Board.
- Demirtaş, I. (2012). Büyük Durgunluk ve Yeşil Ekonominin Yükselişi: Yeşil Ekonomi Durgunluktan Çıkış İçin Bir Alternatif Olabilir mi? Üçüncü Uluslararası Ekonomi Konferansı, Türkiye Ekonomi Kurumu, 1-3 Kasım 2012, İzmir.
- Ebarvia, M. C. M. (2016). Economic Assessment of Oceans for Sustainable Blue Economy Development. Journal of Ocean and Coastal Economics, Volume 2 Special Issue: Oceans and National Income.
- ECORYS, (2012). Blue growth: Scenarios and drivers for sustainable growth from the oceans , seas and coasts. Third Interim Report, Rotterdam/Brussels, 13 March.
- ESPON, (2014). Opportunities and threats for territorial cohesion: Blue Growth and Urban Poverty. Report from the ESPON Open Seminar in Nafplion- Greece, 4 and 5 June 2014.
- European Commission, (2016). Strategic Cooperation on Blue Growth in the North Sea. Workshop on strategic cooperation on Blue Growth in the North Sea, Workshop Background Paper.
- Gönel, F.D (2002). Globalleşen Dünyada (nasıl bir) Sürdürülebilir Kalkınma. Birikim Dergisi, Sayı 158, Haziran 2002.
- Karapınar, N. (2015). Derin Deniz Madenciligi. Madencilik Türkiye, Sayı: 46, 66-76.

- Norwegian Ministry of Trade, Industry and Fisheries, (2015). Maritime Opportunities – Blue Growth for a Green Future. Norwegian Government Security and Service Organisation, 05/2015.
- Riegl, B., Bruckner, A., Coles, S.L., Renaud, P. ve Dodge, R.E. (2009). Coral Reefs Threats and Conservation in an Era of Global Change. The Year in Ecology and Conservation Biology, New York Academy of Sciences, 136-186.
- Rogers, A.D., Sumaila, U.R., Hussain, S.S. and Baulcomb, C. (2014). The High Seas and Us: Understanding the Value of High-Seas Ecosystems. Global Ocean Commission.
- RIS, (2015). Prospects of Blue Economy in the Indian Ocean. Research and Information System for Developing Countries.
- Small States Forum, (2012). Leveraging the Blue Economy for Inclusive and Sustainable Growth. October 2013, Session I.
- The Economist Intelligence Unit, (2015). The blue economy Growth, opportunity and a sustainable ocean economy. Gordon and Betty Moore Foundation.
- UNEP, (2011). Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradiction”. http://www.unep.org/greeneconomy/Portals/88/documents/ger/ger_final_dec_2011/Green%20EconomyReport_Final_Dec2011.pdf (06.09.2012).
- WWF, (2015a). Principles for a Sustainable Blue Economy. WWF Baltic Ecoregion Programme.
- WWF, (2015b). Sea bed mining and a Sustainable Blue Economy, never the Twain shall meet? MIDAS, Brussels December 2015.
- https://www.iucn.org/sites/dev/files/import/downloads/towards_partnerships_and_collaboration_on_the_blue_economy.pdf (E.t : 14.10.2016.)
- <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2978BEconcept.pdf> (E.t : 15.10.2016).
- <https://www.kalyeta.com/?pnum=306&pt=Derin+Deniz+Madencili%C4%9Fi> (E.t. 12.10.2016).
- http://wwf.panda.org/what_we_do/where_we_work/baltic/solution/blue_economy/ (E.t: 18.10.2016).

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Çoban, M.N. & Ölmez, Ü. (2017). “Mavi Ekonomi ve Mavi Büyüme / The Blue Economy and the Blue Growth”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Tahsin Aktaş Armağanı) Volume 12/3, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11122>, p. 155-166.